

De heer Johan VANDE LANOTTE
Vice-Eerste Minister en
Minister van Economie

Kunstlaan 7

1210 BRUSSEL

Brussel, 10 maart 2014

Geachte heer Minister,

De Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een door de Raad van het IBR op 5 december 2013 goedgekeurde ontwerpnorm voorgelegd inzake de toepassing van ISQC 1 in België. Overeenkomstig de bepalingen van artikel 30 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor werd in verband met deze ontwerpnorm een openbare raadpleging gehouden (van 28 november 2012 tot 28 januari 2013) vooraleer het ontwerp aan de Hoge Raad voor te leggen.

Dit verzoek om goedkeuring van de ontwerpnorm inzake de toepassing van ISQC 1 in België dient te worden gezien in de nationale context waarin, in 2009, een norm inzake de toepassing van de internationale controlenormen (ISA's) werd goedgekeurd.

De ISA 220 (waaruit de relevante passages hierna worden overgenomen) schrijft inderdaad de toepassing voor van de ISQC 1, zo niet van nationale regels die tenminste even streng zijn als de ISQC 1.

Uittreksel uit § 2 van ISA 220 (Standard)

Deze ISA hanteert als uitgangspunt dat het kantoor onderworpen is aan ISQC 1 dan wel aan nationale vereisten die minstens even stringent zijn. (Zie Par. A1)

Uittreksel uit § A.1 van ISA 220 (Application material)

Nationale vereisten die betrekking hebben op de verantwoordelijkheden van het kantoor om een stelsel van kwaliteitsbeheersing in te stellen en te onderhouden, zijn ten minste even veeleisend als ISQC 1 wanneer zij alle in deze paragraaf genoemde aspecten regelen en het kantoor verplichtingen opleggen die de doelstellingen van de in ISQC 1 uiteengezette vereisten verwezenlijken.

Dit verzoek om goedkeuring van de ISQC 1-norm dient ook in de huidige Europese context te worden gesitueerd. Het Europees Parlement en de lidstaten van de EU bereikten op 17 december 2013 inderdaad een algemeen akkoord over de in 2011 door de Europese Commissie gelanceerde hervormingsvoorstellen voor de auditmarkt. Dit akkoord werd op 18 december 2013 door de Coreper goedgekeurd.

Het akkoord houdt een wijziging in van de auditrichtlijn van 2006 alsook de goedkeuring van een Europese verordening die specifiek betrekking heeft op de wettelijke jaarrekeningcontrole bij organisaties van openbaar belang.

Zowel het herziene artikel 26 van de auditrichtlijn als artikel 20 van de Europese verordening leggen de toepassing van de internationale controlenormen (ISA's) op voor alle wettelijke jaarrekeningcontroles bij vennootschappen, en van de ISQC 1 voor alle wettelijke auditors. De inwerkingtreding van deze hervorming is voorzien twee jaar na de bekendmaking van de richtlijn en de verordening in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Vooraleer het eigenlijke verzoek om goedkeuring van de ontwerpnorm te analyseren, heeft de Hoge Raad een aantal initiatieven genomen (zoals opgelegd door artikel 30 van de voornoemde wet):

- de Nationale Bank van België (NBB) raadplegen over de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnorm;
- de Autoriteit voor Financiële Markten en Diensten (FSMA) raadplegen over de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnorm;
- de vertegenwoordigers van het IBR horen in het kader van de vergadering van de Hoge Raad van 10 maart 2014.

Gelet op het belang van deze norm voor het toezicht op de kwaliteitscontrole vanwege de Kamer van verwijzing en instaatstelling (KVI) heeft de Hoge Raad bovendien uit eigen beweging het initiatief genomen om die Kamer te raadplegen over de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnorm.

Zowel de Nationale Bank van België als de Autoriteit voor Financiële Markten en Diensten hebben positief gereageerd op het voorstel tot goedkeuring van de ISQC 1. Vanwege de Kamer van verwijzing en instaatstelling is er echter geen reactie gekomen, ook al werd zij tweemaal aangeschreven, een eerste maal op 20 december 2013, een tweede maal op 10 februari 2014.

In het kader van het onderzoek van dit dossier werd ook aandacht besteed aan de Nederlandse en Franse vertaling van deze ISQC 1. In antwoord op een vraag in dit verband van de Hoge Raad heeft de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren bevestigd dat er van deze norm een vertaling bestaat (op de website van het IBR), welke officieel is erkend door de IFAC en waarover overleg is gepleegd met het DG Vertaling van de Europese Commissie.

Gelet op de diverse ontwikkelingen op Europees niveau is de Hoge Raad voor de Economische Beroepen tevreden dat in 2009 beslist werd om over te stappen op de ISA's, en dat bij die gelegenheid aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren voor alle beroepsbeoefenaars (zowel voor grote als voor kleine structuren, zelfs voor beroepsbeoefenaars die alleen werken) een begeleidingsplan is gevraagd om de overschakeling naar dat normenstelsel in de beste omstandigheden te laten verlopen en een al te grote activiteitenconcentratie in de sector te vermijden. Dankzij de termijn voor beroepsbeoefenaars die enkel in de kleinste ondernemingen werkzaam zijn en het begeleidingsplan, zou de hele Belgische beroepssector in staat moeten zijn om uiteindelijk aan de nieuwe Europese regels te voldoen.

Ook bij de beoordeling door de Hoge Raad van het verzoek om goedkeuring van de ontwerpnorm inzake de toepassing van ISQC 1 in België stond het belang van een begeleiding van de diverse beroepsbeoefenaars uit de sector centraal.

De Hoge Raad heeft voorts zijn bedenkingen geuit bij het feit dat de regels van de norm uit 2008 in verband met de kwaliteitscontrole en die van de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnorm in verband met de toepassing van ISQC 1 in België, naast elkaar blijven bestaan. Het is inderdaad belangrijk na te gaan welke invloed de goedkeuring van de ISQC 1 heeft op de norm inzake de kwaliteitscontrole (goedgekeurd in 2008, in het kader van het in 2007 ingevoerde systeem).

De norm inzake de kwaliteitscontrole van 2008 (waaruit hierna de relevante passages worden overgenomen) staat kantoren met meer dan 10 handtekeninggerechtigde bedrijfsrevisoren toe om de ISQC 1 op vrijwillige basis toe te passen, terwijl de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnorm alle beroepsbeoefenaars verplicht om de ISQC 1 toe te passen.

Uittreksels uit de normen inzake de kwaliteitscontrole van 2008 [Ndlr : eigen onderlijning]

Overwegende dat het aan het bedrijfsrevisorenkantoor toekomt om het systeem van interne kwaliteitscontrole dat is uitgebouwd te beschrijven, uitdrukkelijk aan te geven binnen welk referentiekader dit systeem kadert, en het effectief functioneren ervan aan te tonen; dat dit referentiekader in overeenstemming zal moeten zijn met verplichtingen voortvloeiende uit de leidraad betreffende het nazicht van het systeem van interne kwaliteitscontrole, die gebruikt wordt in het kader van de kwaliteitscontroles uitgevoerd onder toezicht van de Kamer van verwijzing en instaatstelling; dat het bedrijfsrevisorenkantoor evenwel, een referentiekader kan kiezen dat algemeen en op internationaal niveau erkend is, met name de ISQC1 (International Standard on Quality Control); dat deze laatste internationale norm momenteel evenwel nog niet als dusdanig geïntegreerd is in de Belgische normen en dat het aangeraden is niet te anticiperen op een eventuele beslissing tot invoering van de ISQC1 via een Belgische norm die desgevallend overeenkomstig de toepasbare procedure zal worden uitgewerkt;

(...)

8. In de bedrijfsrevisorenkantoren, die minstens tien bedrijfsrevisoren natuurlijke personen omvatten die het kantoor rechtmatig kunnen vertegenwoordigen of geselecteerd volgens de door de Raad ingevoerde criteria op eensluidend advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, zullen de resultaten van de analyse van het systeem van interne kwaliteitscontrole dat binnen de organisatie is uitgebouwd in aanmerking worden genomen om eventueel het aantal individueel uit te voeren controles bij de bedrijfsrevisoren natuurlijke personen die ertoe behoren te beperken.

Deze procedure wordt toegepast met inachtneming van de volgende stappen:

8.1. Het bedrijfsrevisorenkantoor beschrijft het systeem van interne kwaliteitscontrole dat is uitgebouwd, geeft uitdrukkelijk aan binnen welk referentiekader dit systeem, dat in overeenstemming is met de leidraad betreffende het nazicht van het systeem van interne kwaliteitscontrole, die gebruikt wordt in het kader van de kwaliteitscontroles uitgevoerd onder toezicht van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, kadert, en toont aan dat dit systeem effectief functioneert. Het bedrijfsrevisorenkantoor kan de ISQC 1 (International Standard on Quality Control) als referentiekader kiezen.

In die context heeft de Raad van het IBR op 28 februari 2014 een nieuwe versie van de ontwerpnorm goedgekeurd en bij brief van 3 maart 2014 ter goedkeuring overgezonden.

Uittreksels uit het voorstel van norm inzake de toepassing van ISQC 1 in België – Aangebrachte wijzigingen

Toevoeging van een overweging

Overwegende dat door onderhavige norm ISQC I het enige referentiekader is voor het opzetten van een systeem van interne kwaliteitsbeheersing; dat de normen inzake kwaliteitscontrole derhalve geïnterpreteerd moeten worden ten opzichte van onderhavige norm vanaf de inwerkingtreding van deze laatste;

Toevoeging van een lid onder § 5 van de ter goedkeuring voorgelegde norm

Vanaf de datum van inwerkingtreding van onderhavige norm, verwijzen de woorden “systeem van interne kwaliteitscontrole” in de zin van de normen inzake de kwaliteitscontrole naar het kwaliteitsbeheerssysteem zoals voorzien door ISQC I en wordt de laatste zin van paragraaf 8.1. van de normen inzake de kwaliteitscontrole opgeheven.

Gelet op het feit dat alle wettelijke procedurevereisten zijn nageleefd en gezien de inhoud van de betrokken ontwerpnorm zoals goedgekeurd door de Raad van het IBR op 28 februari 2014, heeft de Hoge Raad beslist de ontwerpnorm goed te keuren, mits geregeld informatie wordt verkregen in verband met het begeleidingsplan waarvan sprake in de 12de considerans van de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnorm.

Bij dit schrijven zijn de volgende documenten als bijlage toegevoegd:

- de ontwerpnorm zoals op 28 februari 2014 door de Raad van het IBR aangenomen en ter goedkeuring aan de Hoge Raad voorgelegd (bijlage 1);
- de resultaten van de openbare raadpleging en de technische fiche opgesteld door het IBR op verzoek van de Hoge Raad, waarop staat aangegeven welk gevolg is gegeven aan de in het kader van de openbare raadpleging meegedeelde opmerkingen (bijlage 2);
- de Nederlandstalige en Franstalige versie van de ISQC 1 zoals meegedeeld door het IBR (bijlage 3);
- de brief van het IBR van 16 december 2013 met de bevestiging van het statuut van de vertalingen van de ISQC 1 zoals die op de website van het IBR staan (bijlage 4);
- de brief van de Hoge Raad aan de FSMA en het advies van de FSMA (bijlage 5);
- de brieven van de Hoge Raad aan de NBB en het advies van de NBB (bijlage 6).

Voor alle bijkomende informatie over dit dossier die u nuttig zou achten, kan u steeds bij mij terecht.

Met de meeste achting,

Jean-Marc DELPORTE

Voorzitter